

«НАЙСТАРШІ пісні Європи»

Міжнародний фестиваль під такою назвою проходив 27-29 листопада в Любліні. Його організатором був Фонд «Музыка Kresów», що займається дослідженням і презентацією традиційних культур та з особливою увагою ставиться до країн Центрально-Східної Європи, реалізуючи мету своєї діяльності шляхом проведення різних конференцій, наукових експедицій, концертів, а також освітніх програм, включно з майстер-класами традиційного співу.

Завданням цьогорічного фестивалю була презентація чоловічих музичних традицій, передусім вокальних, що в теперішній час, на жаль, відходить у забуття. Серед тих, хто прагне зберегти й передати молодшому поколінню народні пісні, більшість становлять жінки – це вони зазвичай є носіями традицій та фольклору. Однак колись пісні співали усі. Саме тому організатори фестивалю обрали цим разом такий головний мотив – врятувати чоловічий спів від забуття. У східних слов'ян традицією було, що жінки виконували обрядові, сакаральні пісні, а чоловіки співали твори світського характеру, тому теж під час фестивалю могли ми почути головним чином пісні рекрутські, козацькі, ліричні та жартівливі, а також колядки, що становили єдиний виняток із згаданого правила.

На сцені, серед багатьох виконавців з Польщі, Білорусі, Росії та Сардинії, виступив теж український гурт «Древо» (на фото). Цим разом група

під керівництвом Євгена Єфремова виступила в п'ятиособовому чоловічому складі. Хоч творчістю «Древа» я захопилася вже багато років тому, однак мушу признатися, що це була моя перша безпосередня зустріч з ансамблем, а той зачарував не тільки мене, а й усіх слухачів своїм надзвичайним багатоголосим співом і гіпнотичним звучанням.

Надзвичайно важливою подією, яка супроводжувала фестиваль, був семінар «Україна архаїчна і сучасна: люди, пісні, зустрічі», під час якого проходила дискусія та були представлені етнографічні матеріали, зібрані учасниками експедиції на рівненське Полісся. Усе це частина ширшого проекту, реалізованого в рамках діяльності товариства «Panorama Kultur» гуртом «Музыка z drogi7» спільно з рівненським товариством «Свіча», а його наслідок – кіноматеріал, записаний на Рівненщині, презентувала в Любліні організаторка Ягна Кніттель. Були показані найзворушливіші образи з життя сучасного польського села, змальовані постаті кількох виконавиць традиційних пісень та наука їх співання, перейнята безпосередньо від тих співачок, чи не останніх уже носіїв живої традиції. У семінарі взяли участь польські й українські учасники згаданого проекту, а також Євген Єфремов з гурту «Древо», Ян Бернад з фонду «Музыка Kresów» та запрошені виконавці. На завершення виступили дві групи (жіноча й чоловіча, які вели Ганна Охрімчук та Юрій Пастушенко), що протягом кількох місяців відвідували майстер-класи у рамках програми «Традиційні пісні польсько-українського пограниччя на

Люблінщині», а тепер представили результати своєї праці.

Уже сам характер фестивалю «Найстарші пісні Європи» та супровідних заходів, а також і регіону, де він відбувався, заохочували відвідати його різноманітну публіку, серед якої було й чимало українців. Отож, якщо ви ще не бували на цій культурній імпрезі, то неодмінно повинні зробити це наступного разу, тобто вже через рік.

Давня пісня – музична мова предків

Із засновником легендарного гурту «Древо» Євгеном Єфремовим ми розмовляли в Студії Польського радіо в Любліні, де проходив фестиваль «Найстарші пісні Європи».

Як відомо, гурт «Древо» займається не тільки співанням. Одним із важливіших пунктів вашої праці є знаходження тих пісень, із цією метою ви проводите наукові експедиції. Чи багато тих пісень є ще в Україні, чи просто їх знайти?

– Шукати пісні завжди треба, бо ніколи не знаєш, який сюрприз подарує тобі доля в наступному селі, де ти ніколи ще не був. Відомо, що старі люди відходять, часто не встигнувши передати свої пісні наступному поколінню, тим більше, що молоді люди на селі рідко прагнуть глибше дізнатися про своїх предків, вивчити їхні пісні й співати. Для них ця архаїка здається вже непотрібною, зайвою в сучасному житті, а ціннішими, цікавішими, актуальнішими вважаються ті пісні, які приходять з-за кордону і мають африканські, американські ритми. У результаті українська давня пісня – музична мова предків, стає для них чужою і наче екзотичною, незрозумілою. Дивна ситуація складається. І так у всьому світі, на жаль.

Оскільки ми розуміємо красу тих пісень, їхню цінність історичну, естетичну, то прагнемо це зібрати й співати. Тим більше, що ми це просто любимо і співаємо народні пісні, як свої власні, вони вже стали нашими. Найближче оточення нас добре розуміє, із задоволенням слухає, іноді й співає разом з нами. Натомість ті, що знахо-

дяться далі, поза межами кола нашого спілкування, вважають нас диваками, які займаються чимсь зовсім непотрібним у нашому сучасному житті.

У Польщі ваш гурт досить добре відомий серед людей, які слухають етнічну музику. Чи могли б Ви розказати, як виглядає щоденна праця в гурті, як підготовляєтеся до виступів?

– Як це не дивно, але щоденної праці практично немає. Ми зустрічаємося раз у тиждень і співаємо разом. Праця проходить передусім у кожного в голові. От ми зустрічаємося, співаємо, слухаємо, приспівуємося одне до одного, а потім увесь тиждень це в голові вариться, ну, майже як український борщ, у який треба покласти багато різних овочів та ще й повинен настоятися, щоб набрав смаку. Це, звичайно, жарт. Але так насправді робота полягає не тільки в тому, щоб співати разом. Треба теж знайти в архівах те, що раніше не помічали або не звертали на нього уваги, а тепер воно впливло і виявляється, що це перлина. Або ж поїхати разом у село, попитати про пісні, поспівати разом з тими носіями традиції. Моя робота полягає теж у тому, щоб займатися зі студентами, бо я наприклад є професором Національної музичної академії, і дуже часто під час занять відкриваю щось нове, корисне для нашої виконавської роботи. Наша діяльність – це не тільки спів в ансамблі в прямому розумінні, це теж велика робота навколо, і вгору, і вглиб.

А як гурт «Древо» сприймає публіка в Україні, коли чують пісні у вашому виконанні? Чи подобається це звичайним людям, особливо у містах?

– Є середовище, яке прагне цих пісень, цінує традиційну культуру, відвідує різні вистави, концерти, що стосуються фольклору, традиційної музики. Таким чином, ми маємо свою публіку, яка з задоволенням приходиться нас послухати. А є й люди, яким байдуже і вважають це зайвим. Фактично, в наш час фольклор став елітарним мистецтвом – приходять тільки ті, які в ньому розуміються, щось відчувають. А для інших це закрыта книга.

Дякую за розмову. ■

Дорота СОЛЕНГА

15-ЛІТТЯ перемиського хору

Доктор Ольга Попович, досвідчений знавець музики народу, яка за справою класиків та сучасних українських композиторів (маю на думці жителя Слупська Романа Дрозда та киянку Богдану Фільц) триумфально увійшла на концертні сцени усього світу, вносячи подих свіжості культури Східної Європи, вміє захопити до співу здавалося б опорну матерію, якою є молодь – любителів трохи інших розваг. Молодіжний Хор ім. о. М. Вербицького – це одна із форм діяльності Товариства Перемиський центр культурних ініціатив «Митуса». Нараховує тепер 30 молодих людей віком від 12 до 18 років і досягнув високого рівня – звучить дозріло, чисто.

Хор виконує сакаральну музику, українську класику, історичні та народні пісні, виступав в Україні, Німеччині, Данії, Словаччині і, звичайно, в Польщі. У його репертуарі є твори Дмитра Бортнянського, Артема Веделя, Кирила Стеценка та покровителя хору

Михайла Вербицького, а також канти в обробці Миколи Леонтовича

Ювілейний концерт, що відбувся у Перемишлі 14 грудня 2008 р., мав дві частини. У ранішній, в церкві оо. василіан, лунала виключно сакаральна музика. Слід признати, що у тій святині хор звучав винятково чисто й молодечо – чудова архітектура, вишукані фрески та духовна музика становлять ідеальну гармонію. Концерт варто повторити власне в тому приміщенні!

Вечірній виступ складався з двох частин з різним репертуаром. Першу, сакаральну, відділено мініконцертом молодих солістів – інструменталістів та вокалістів. Були виконання скрипкової та фортепіанної музики, сольні пісні з фортепіано. Друга частина ювілейного виступу – це світська музика: українська класика, історичні та народні пісні. Концерт вислухав митрополит Перемисько-Варшавський кир Іван Мартиняк ■

Станіслава ВАРМБРАНД